

Nr 103

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till kommerskollegium samt statens handels- och industrikommission; given Stockholms slott den 23 februari 1956.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att de på statens handels- och industrikommission ankommande arbetsuppgifter, vilka är av mera varaktig beskaffenhet, överflyttas till kommerskollegium. För handläggning av ifrågavarande uppgifter bör vid kollegium inrättas en ny byrå, utredningsbyrån, samt kollegiets statistiska byrå förstärkas med viss personal. Vidare beröres konsekvenserna för kommerskollegiets del av det förslag om inrättande av en pris- och kartellnämnd, som förelägges riksdagen i särskild proposition. Förslaget innebär, att kollegiets monopolutredningsbyrå och s. k. prisanalysavdelning indrages vid utgången av år 1956. För budgetåret 1956/57 begäres följande anslag, nämligen till kommerskollegium för avlöningar 2 744 300 kronor och för omkostnader 562 900 kronor samt till statens handels- och industrikommission för avlöningar 1 000 000 kronor och för omkostnader 125 000 kronor.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1956.

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, frågor om *anslag till kommerskollegium samt statens handels- och industrikommission* och anför därvid följande.

I årets statsverksproposition (X ht s. 4 och 159) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1956/57 beräkna såsom förslagsanslag till Kommerskollegium: Avlöningar 2 969 000 kronor och till Omkostnader 591 600 kronor samt till Statens handels- och industrikommission: Avlöningar 1 000 000 kronor och till Omkostnader 125 000 kronor.

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande anslagsfrågor till fortsatt behandling.

Inledning

Kommerskollegium föreslår i petita för budgetåret 1956/57 (skr. 31/8 1955) bl. a., att vissa på statens handels- och industrikommission ankommande arbetsuppgifter, som anses vara av permanent natur, överföres till kollegium. I anslutning härtill föreslås utvidgning av kollegium med en utrikes- och utredningsbyrå samt förstärkning av kollegiets statistiska byrå. Förslagen är i huvudsak grundade på innehållet i en av kanslichefen vid handels- och industrikommissionen Y. Ericsson upprättad, till petitaframställningen fogad promemoria den 30 augusti 1955.

Kommerskollegium hemställer i anslutning härtill, att kollegiets avlöningsanslag och omkostnadsanslag för nästa budgetår höjes med 918 800 kronor respektive 199 400 kronor.

Över kommerskollegiets förslag har yttranden avgivits av statskontoret, statistiska centralbyrån, statens organisationsnämnd, statens jordbruksnämnd, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, statens lönenämnd,

fullmäktige i riksbanken, Stockholms handelskammare, Skånes handelskammare, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges lantbruksförbund och Kooperativa förbundet.

Kungl. Maj:t har tidigare denna dag beslutat, att proposition skall avlåtas till riksdagen om inrättande av en statens pris- och kartellnämnd (prop. nr 97). Nämnden skall enligt propositionen övertaga bl. a. de arbetsuppgifter, som f. n. åvilar kommerskollegiets monopolutredningsbyrå och viss personal å kollegiets statistiska byrå. Härav föranledes i och för sig en minskning av kollegiets avlöningsanslag och omkostnadsanslag med 208 500 kronor respektive 26 700 kronor.

Statens handels- och industrikommission (skr. 30/8 1955) föreslår, att dess avlöningsanslag och omkostnadsanslag för nästa budgetår nedräknas med 1 000 000 kronor respektive 225 000 kronor. Kommissionen utgår därvid från att vissa arbetsuppgifter överföres enligt kommerskollegiets förslag.

Förslag angående överflyttning av vissa arbetsuppgifter från statens handels- och industrikommission till kommerskollegium

Av den vid kommerskollegiets petitaskrivelse fogade *promemorian* framgår i huvudsak följande.

Handels- och industrikommissionens verksamhet kan uppdelas i två huvudgrenar, nämligen utredningar och statistik samt reglering av utrikeshandeln. Dessa uppgifter ankommer på kommissionens utredningsbyrå respektive utrikeshandelsbyrå. Vid sidan av denna verksamhet har kommissionen vissa speciella uppgifter bl. a. på försörjningsområdet och i fråga om byggnadsregleringen.

Bland de utredningar, som ankommer på kommissionen, nämnes sådana som rör Sveriges handelsöverenskommelser med främmande makter eller frågor angående Sveriges medverkan i internationella organisationer på det ekonomiska området. Kommissionen skall därjämte svara för sammanställning av statistiska och andra uppgifter till dessa organisationer. Det åligger vidare kommissionen att skaffa sig så fullständig kännedom som möjligt om landets tillgångar, produktion och förbrukning av olika varuslag samt att verkställa i samband därmed erforderliga utredningar. Kommissionen handhar dessutom utredningar och sekreterargöromål åt den s. k. centralkommittén för produktivetsfrågor. Även en relativt omfattande statistisk verksamhet ankommer på kommissionen, avseende försörjningen med andra varor än jordbruksprodukter.

Behovet av nu angivna utredande och statistiska verksamhet kan knappast väntas minska mera väsentligt. Det anses därför naturligt att denna verksamhet förläggas till ett reguljärt ämbetsverk. Därvid synes knappast ifrågakomma, att något annat centralt verk än kommerskollegium övertager kommissionens arbetsuppgifter på berörda områden. En sådan samordning ter sig så mycket mer naturlig, om man räknar med att kollegium skaffar sig till-

gång till expertis från olika industriella områden, något som torde vara erforderligt för att kollegium skall kunna spela rollen av ett centralt näringspolitiskt verk. I fråga om kommissionens statistiska arbete fästes uppmärksamheten på att det är aktuellt att ta ställning till hur erforderlig lager-, produktions- och orderstatistik skall uppläggas för framtiden. Detta spörsmål är av intresse ur såväl kollegiets som kommissionens synpunkter. En samordning av denna statistik anses önskvärd, bl. a. då det gäller maskinbearbetningen av statistiskt material.

I promemorian framhålles vidare, att handels- och industrikommissionens arbete med reglering av utrikeshandeln undan för undan väsentligt nedskurits. Oavsett hur länge dylika regleringar kommer att behövas, anses det finnas anledning överväga, hur arbetet därmed bör organiseras i fortsättningen. Ett sätt är att till kommerskollegium överföra också kommissionens licensarbete. Ur kollegiets synpunkt förefaller det emellertid knappast önskvärt, att dess långsiktiga arbete på att främja näringslivets utveckling kombineras med handhavande av detaljregleringar. Handläggningsmetoderna och verksamhetens uppläggning i licensärenden måste skilja sig från det som är traditionellt och lämpligt i de centrala ämbetsverken. Licensorganen måste också ha andra möjligheter att alltefter förhållandena öka ut, minska eller lägga om organisationen. Därmed sammanhänger att personalen hos licensorganen endast till mindre del kan ges fast anställning. Vidare har denna personal i allmänhet andra kvalifikationer än som kan utnyttjas hos ett ämbetsverk. Liknande svårigheter torde uppstå, om regleringsarbetet förlägges till en särskild, till kollegium ansluten krisdel — ungefär motsvarande den till statens jordbruksnämnd anslutna kommissionen för krisuppgifter på livsmedelsområdet. I detta sammanhang framhålles dock nyttan av att licensgivningen samt utredningarna och statistiken varit förlagda till samma institution. Efter en överflyttning av kommissionens utredande och statistiska verksamhet till kollegium torde olägenheten av att denna verksamhet och handhavandet av regleringarna åtskiljes i stort sett kunna undanröjas genom ett lämpligt samarbete mellan kollegium och kommissionen.

I anslutning till vad sålunda framhållits föreslås i promemorian, att handels- och industrikommissionens utredande och statistiska arbetsuppgifter överflyttas till kommerskollegium men att licensgivningen ligger kvar hos kommissionen.

Av promemorian framgår vidare, att handels- och industrikommissionen också handhar importlicensieringen och försörjningsbedömningen på kortare sikt i fråga om olika slag av bränslen. Frågan om att överflytta även dessa ärenden till kommerskollegium bör enligt promemorian ytterligare övervägas.

Kommissionen fungerar också som rådgivare åt byggnadsberedningen och arbetsmarknadsstyrelsen i ärenden rörande byggnadstillstånd åt industrier. Då byggnadsregleringen liksom regleringen av utrikeshandeln närmast avser åtgärder av provisorisk natur, synes kommissionens befattning med byggnadsfrågor tills vidare böra bibehållas.

I promemorian redovisas därefter de åtgärder som bör vidtagas, om handels- och industrikommissionens arbete med utredningar och statistik överflyttas till kommerskollegium. Förslaget innebär i huvudsak följande.

Inom kollegium bör inrättas en särskild utrikes- och utredningsbyrå. Den nya byrån bör i stor utsträckning få samma uppgifter som åligger kommissionens nuvarande utredningsbyrå bortsett från den statistiska verksamheten och göromålen för centralkommittén för produktivetsfrågor. På byrån bör sålunda sammanfattningsvis ankomma

att verkställa utredningar och upprätta förslag till yttranden, som rör handelsöverenskommelser med främmande länder m. m.;

att följa tillämpningen av dylika överenskommelser samt därvid samarbeta med licensgivande myndigheter och tillhandahålla av dem önskade uppgifter;

att verkställa utredningar och upprätta förslag till yttranden, som avser frågor rörande Sveriges anslutning till internationella organisationer på det ekonomiska området eller erfordras i anledning av Sveriges medlemskap i eller samverkan med berörda organisationer, samt att i övrigt svara för att önskade uppgifter tillhandahållas dessa organisationer; samt

att verkställa allmänt näringspolitiska eller i övrigt på kollegium ankommande utredningar, i den mån det inte åligger annan byrå att utföra dessa.

I promemorian framhålls att den arbetsbelastning, som följer av ovan nämnda uppgifter, är mycket betydande. Kommissionens utredningsbyrå har under år 1954 fullgjort ca 250 utredningsuppdrag och därutöver upprättat ca 100 statistiska sammanställningar till internationella organisationer. Vid s. k. handelsavtalsutredningar tillfrågas ca 30 olika instanser. Ärendena fordrar i regel snabb handläggning. Stora krav ställs på samordning av verksamheten och tillgång till aktuell kunskap om relevanta förhållanden inom landet, i utlandet och inom internationella organisationer.

Den nya utrikes- och utredningsbyrån inom kommerskollegium föreslås i promemorian skola stå under ledning av en byråchef och vara uppdelad på två avdelningar, nämligen en utrikessektion för frågor angående varuutbytet med utlandet och en allmän utredningssektion för utredningar i andra frågor. Samverkan måste under byråchefens ledning ske mellan sektionerna vid ärendenas beredning i synnerhet rörande de internationella frågorna. Utredningar avseende bransch- och varuförhållanden, som påfordras av internationella organisationer, avses i sak skola handläggas av utredningssektionen. I internationella frågor berörande enskilda länder bör utrikessektionen företräda särskild sakkunskap.

I promemorian framhålls vidare som ett starkt önskemål att kommerskollegium får del av näringslivets synpunkter vid förberedande av handelsförhandlingar med främmande länder liksom också eljest vid behandling av viktigare handelspolitiska frågor. För detta ändamål anses det lämpligt att till kollegium knyta ett handelspolitiskt råd, som ungefär motsvarar handels- och industrikommissionens plenum. För att rådet skall

kunna få en någorlunda mångsidig sammansättning bör det bestå av fjorton ledamöter utom ordföranden. Kollegiets chef bör fungera som ordförande. Rådet bör sammankallas så ofta ordföranden finner anledning därtill.

Den hos handels- och industrikommissionen bedrivna statistiska verksamhet, som i promemorian föreslås överflyttad till kommerskollegium, hänför sig i huvudsak till försörjningsstatistik och till hålkortsbearbetning.

Försörjningsstatistiken omfattar enligt promemorian i huvudsak följande slag av undersökningar:

- 1) insamling, bearbetning och tabellering av statistik angående produktion, förbrukning, lager, inköp, leveranser och order inom industri och handel m. m.;
- 2) årliga undersökningar angående lagren av vissa varuslag;
- 3) utarbetande av speciella sammanställningar till departement, myndigheter, institut, organisationer och enskilda företag;
- 4) värdeberäkningar angående produktion, import, export och lager samt i vissa fall förbrukning inom olika varuområden.

För nu angivna försörjningsstatistik föreslås att en särskild sektion — sektionen för kvartals- och lagerstatistik — inrättas inom kommerskollegiets statistiska byrå. Till denna byrå bör även överflyttas kommissionens nuvarande maskincentral som en egen sektion. Denna central handhar den maskinella hålkortsbearbetningen av produktions-, förbruknings-, lager- och annan varustatistik.

Kommerskollegium framhåller i sin petitaskrivelse, att handels- och industrikommissionen leder sitt ursprung från den statliga krisförvaltning, som byggdes upp vid andra världskrigets utbrott. Därvid anförtroddes krisorganen även vissa arbetsuppgifter av mera beständig natur, vilka dittills handlagts av centrala ämbetsverk. Bl. a. fick kollegium avstå från en del sådana uppgifter, som numera ingår i kommissionens verksamhet och som måste bedömas komma att kvarstå för överskådlig tid. Sedan förhållandena på näringslivets område nu blivit mera normala, synes det kommerskollegium naturligt och ändamålsenligt att dessa arbetsuppgifter återföres till kollegium jämte huvudparten av kommissionens övriga uppgifter av varaktig karaktär. Kollegium ansluter sig därvid till det i den tidigare redovisade promemorian framlagda förslaget att kommissionens utredande och statistiska verksamhet uppdrages åt kollegium. I detta sammanhang betonas, att kollegiets huvuduppgift alltid varit att följa utvecklingen inom våra viktigaste näringsgrenar och att söka främja det svenska näringslivet. En överflyttning av berörda uppgifter till kollegium finner ämbetsverket innebära en fördjupning och avrundning av verksamheten. Därmed stärkes kollegiets ställning som centralt näringspolitiskt ämbetsverk. En allvarlig brist är, att kollegium f. n. knappast har tillgång till erforderlig sakkunskap för utförande av allmänna ekonomiska utredningar. Det är vidare

icke ändamålsenligt att en del av näringsstatistiken — lager-, produktions- och orderstatistik m. m. — ligger utanför kollegium. Den föreslagna överflyttningen är ägnad att medföra organisatoriska fördelar. Rationaliseringar, som leder till utgiftsminskningar eller förhindrar kostnadsstegringar, kan genomföras. En bredare och mera enhetlig rekryteringsbas kommer att erhållas, varigenom kollegiets nuvarande svårigheter att skaffa kvalificerad personal kan komma att minska. Vid en överflyttning av angivet slag är det naturligt, att kollegium får till uppgift att medverka vid planläggning av beredskapsåtgärder på industri- och handelsområdena.

Handels- och industrikommissionens mera krisbetonade verksamhet bör enligt kommerskollegium — av de skäl som anförts i promemorian — inte överföras till kollegium. Kollegium understryker angelägenheten av att ämbetsverket behåller sin ställning som självständigt centralt organ på näringslivets område och inte får att handlägga sådana för dess verksamhet så främmande uppgifter som detaljregleringar och licensgivning. Nackdelen av att det nuvarande sambandet mellan kommissionens olika verksamhetsgrenar i viss mån brytes, anses till stor del kunna undanröjas genom lämpliga former av samarbete mellan kollegium och kommissionen.

I likhet med vad som anförts i promemorian anser kollegium anledning saknas att till ämbetsverket överflytta kommissionens uppgifter avseende bränsleförsörjning, byggnadstillstånd och centralkommittén för produktivitetsfrågor.

Kommerskollegium ansluter sig till det i promemorian framlagda förslaget att inom kollegium inrätta en särskild utrikes- och utredningsbyrå med uppgift att, med undantag för statistik, handlägga den utredande verksamhet som överflyttas från handels- och industrikommissionen. Dessa uppgifter synes vara av så särpräglad natur, att de inte gärna bör förläggas till någon redan befintlig byrå inom kollegium. Den nya byrån bör lämpligen få de arbetsuppgifter, som angivits i promemorian. Därvid understrykes, att byrån icke skall övertaga någon uppgift från kollegiets övriga byråer.

Beträffande den nya byråns organisation finner kollegium den i promemorian föreslagna uppdelningen i två avdelningar lämplig. Erfarenheten från kommissionen ger vid handen, att ungefär den personal, som f. n. sysselsättes med hithörande göromål, är erforderlig. Det torde dock enligt kommerskollegium vara möjligt att i samband med överflyttningen något minska den nuvarande personalen.

Även förslaget att tillföra kommerskollegium sakkunskap från näringslivet genom inrättande av ett handelspolitiskt råd vinner anslutning från kollegiets sida.

Vid genomförande av förslaget att till kommerskollegium överflytta handels- och industrikommissionens statistiska verksamhet anser kollegium det ändamålsenligt att inom ämbetsverkets statistiska byrå inrätta en särskild avdelning för försörjningsstatistik samt en för byrån gemensam hålkortsav-

delning. Med hänsyn till arten och omfattningen av hithörande arbetsuppgifter torde det vara nödvändigt att de nya avdelningarna får i stort sett samma personaluppsättning som i kommissionen. En viss minskning av personalen anses emellertid även i detta fall möjlig. I detta sammanhang berör kollegium frågan om utvidgning av den s. k. lagerstatistiken. Det är tänkbart att, om en sådan utvidgning sker, detta inte behöver leda till ökning av den sammanlagda personalen på statistiska byrån. En samordning och rationalisering av arbetsuppgifterna därvidlag bör enligt kollegium medföra, att tillgänglig personal blir tillfyllest.

Yttranden

Förslaget att till kommerskollegium överflytta den utredande och statistiska verksamhet, som f. n. handhas av statens handels- och industrikommission, tillstyrkes i princip av *statskontoret, statistiska centralbyrån, statens organisationsnämnd, statens jordbruksnämnd, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, riksbanksfullmäktige, Stockholms handelskammare, Skånes handelskammare, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges lantbruksförbund och Kooperativa förbundet.*

Vissa av remissinstanserna har emellertid ifrågasatt, huruvida inte också kommissionens övriga arbetsuppgifter bör överflyttas till kommerskollegium.

Sålunda framhåller *statens organisationsnämnd* betydelsen av att den praktiska tillämpningen av handelsavtal handhas av samma myndighet, som verkställt grundläggande utredningar för gällande avtal och som utför förarbetena för nya avtal. I fråga om handläggningen av bränsleärendena finner nämnden — med hänsyn till den stora del av importen som bränslena representerar — det olägligt att utredningarna på detta område skiljes från handelsutredningsarbetet i övrigt. Nämnden framhåller vidare, att behovet av administrativ, kameral, biträdes- och expeditivsvaktspersonal för ifrågavarande verksamhet kan förutses bli mindre vid ett verk än vid två skilda myndigheter.

Riksbanksfullmäktige anser det förenat med olägenheter att person- och lokalmässigt skilja en del av kommissionen från den övriga av kommissionen bedrivna verksamheten. Fullmäktige finner det därför lämpligare, att kollegium helt övertager kommissionens uppgifter. Kommissionens kvarstående del anses bli för liten för att med fördel bilda en självständig organisation. Därjämte kommer enligt fullmäktige en begränsning av kommissionens verksamhet till huvudsakligen licensarbete av mera övergående art och med osäkra anställningsförhållanden för huvuddelen av befattningshavarna säkerligen att öka svårigheterna att tillgodose behovet av kontinuitet, fasthet och sakkunskap i detta arbete. — *Reservation* mot fullmäktiges yttrande har avgivits av herr Kristensson i Osby med instämmande av herr Kollberg. Reservanterna finner kommissionens krisbetonade uppgifter ligga helt utanför kollegiets arbetsområde i övrigt och anser det principiellt olämpligt

att till ett ordinarie ämbetsverk överföra krisregleringsuppgifter, som är under avveckling.

Sveriges lantbruksförbund ifrågasätter, om kommissionen inte helt bör in dragas och dess krisbetonade uppgifter i stället handhas av en till kollegium knuten krisavdelning. Förbundet framhåller därvid, att en liknande ordning för handläggning av krisärenden prövats och befunnits lämplig inom jordbruksnämnden. Så har också skett i fråga om byggnadsregleringens handhavande vid arbetsmarknadsstyrelsen.

Statens jordbruksnämnd understryker betydelsen av fortlöpande kontakt mellan kollegium och den resterande kommissionen i handelspolitiska frågor samt spørsmål rörande det internationella samarbetet på näringslivets område. Nämnden framhåller vidare, att den i sitt arbete måste stå i ständig förbindelse med kommissionen. Det är angeläget, att dessa förbindelser inte försvåras genom en uppdelning av kommissionens arbetsuppgifter på olika organ.

Förslaget att inrätta ett handelspolitiskt råd inom kommerskollegium har i princip tillstyrkts av samtliga remissinstanser. Därvid har dock framkommit vissa synpunkter, som i huvudsak innebär följande.

I fråga om rådets befogenheter understryker *Sveriges lantbruksförbund* vikten av att rådet beredes tillfälle deltaga i överläggningar med verksledningen i alla spørsmål av betydelse för näringslivet. Därjämte föreslår förbundet att ledamöterna i rådet — liksom ledamöterna i kommissionen — skall få deltaga i ärendenas avgörande. Om detta inte låter sig göra bör en till protokollet uttalad avvikande mening i förekommande fall anmälas till Kungl. Maj:t. *Skånes handelskammare* finner det angeläget, att rådet tillerkännes reellt medinflytande i frågor rörande förberedelser för handelsförhandlingar och i andra viktigare handelspolitiska spørsmål. — *Statens organisationsnämnd*, som förordat överflyttning av kommissionens hela verksamhet till kollegium, finner det under denna förutsättning lämpligt att representanter från rådet ingår i kollegiets plenum vid föredragning av utrikeshandelsärenden.

Ett flertal önskemål har uttalats i fråga om olika intressegruppers representation i rådet. Sålunda anser *Sveriges allmänna exportförening* det vara av vikt att rådet så långt möjligt blir representativt för landets löpande utrikeshandelsintressen. Liknande synpunkt anlägges också av *Sveriges grossistförbund*. *Statens jordbruksnämnd* och *Sveriges lantbruksförbund* förutsätter att jordbruksnäringen blir företrädd i rådet. *Kooperativa förbundet* framhåller angelägenheten av att de organiserade konsumenterna får representation i rådet. *Skånes handelskammare* uttalar, att rådet bör ges sådan sammansättning att näringslivet i rikets olika delar blir företrädd däri.

Beträffande rådets storlek ifrågasätter *statskontoret*, om inte antalet ledamöter kan begränsas. *Sveriges grossistförbund* anser det angeläget, att antalet ledamöter avvägs så att rådet kan fungera smidigt och effektivt. Liknande synpunkt framföres av *Stockholms handelskammare*. — Även *Sveri-*

ges allmänna exportförening framhåller vikten av att rådet inte får så många medlemmar att dess funktionsduglighet äventyras.

Beträffande formen för sammankallande av rådet till sammanträden finner *Sveriges allmänna exportförening* det av principiella skäl lämpligt, att rådet skall kunna sammanträda ej blott på kallelse av ordföranden utan även på begäran av visst antal ledamöter. Förslag av liknande innebörd har framlagts av *Sveriges grossistförbund*.

I detta sammanhang beröres av vissa instanser också frågan om ett eventuellt framtida handelspolitiskt organ. Sålunda anser *Stockholms handelskammare*, att de erfarenheter som vinnes av rådets verksamhet torde kunna ge vägledning för hur ett dylikt organ bör utformas på längre sikt. — *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges grossistförbund* framhåller å andra sidan, att anordningen med ett handelspolitiskt råd inte bör få bli prejudicerande för den långsiktiga planeringen av handelspolitiken.

Förslaget att överflytta handels- och industrikommissionens statistiska verksamhet till kommerskollegium tillstyrkes ur allmänt principiella synpunkter av *statistiska centralbyrån*. Ämbetsverket förklarar det sålunda vara fördelaktigt, att två statistiska organ med närbesläktade arbetsuppgifter förenas till en enhet. Centralbyrån anser emellertid inte förläggningen av hålkortsavdelningen till kollegiets statistiska byrå vara den ur rationaliserings-synpunkt fördelaktigaste lösningen. Centralbyråns avvikande mening har samband med den centralisering av hålkortsbearbetningar, som ägt rum under senare år genom tillkomsten av ämbetsverkets maskincentral. Åtskilliga fördelar torde enligt centralbyrån vara att vinna, om den maskinella bearbetningen, som f. n. ingår i kommissionens och kollegiets statistiska verksamhet, utföres inom nämnda maskincentral. Själva stansningsarbetet synes emellertid kunna ankomma på kollegium.

Beträffande den statistiska verksamheten ifrågasätter *Sveriges industriförbund*, om den förstärkning av kollegiets statistiska byrå som föreslås inte kan utnyttjas för att möjliggöra en snabbare publicering av främst produktionsstatistiken.

I fråga om den föreslagna organisationens storlek och omfattning anser *Skånes handelskammare*, att en väsentlig beskärning av de angivna arbetsuppgifterna bör kunna ske samt att administrationen i motsvarande mån torde förenklas. Därvid framhåller handelskammaren nödvändigheten att tillvarata alla möjligheter till förenklingar och kostnadsbesparingar.

Ett bifall till förslaget om överflyttning av viss verksamhet från kommissionen till kollegium nödvändiggör enligt *riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap* ett nära samarbete mellan kollegium och riksnämnden i frågor rörande den ekonomiska försvarsberedskapen inom handelns och industriens områden.

Departementschefen

Kommerskollegium har av ålder inom svensk statsförvaltning varit centralt organ för handläggning av frågor rörande näringslivet i allmänhet med undantag av jordbruket. På kollegium har sålunda ankommit ärenden angående handel, industri och bergshantering samt hantverk och slöjd även-
som, tills helt nyligen, sjöfart. I stor utsträckning har kollegium erhållit befogenhet att avgöra uppkommande frågor. En betydande del av kollegiets verksamhet har emellertid utgjorts av beredning av ärenden, som slutligt handläggs av andra ämbetsverk eller av Kungl. Maj:t. Kollegium har blivit en starkt anlita remissinstans och därvid kommit att spela en framträdande roll såsom rådgivande och samordnande organ inom statsförvaltningen när det gällt behandlingen av spörsmål av betydelse för näringslivet. Kollegium har även svarat för den officiella statistiken beträffande nyssnämnda näringsgrenar.

Omfattningen och den närmare beskaffenheten av de arbetsuppgifter, som tillkommit kommerskollegium, har växlat från tid till annan. Vad särskilt angår förändringarna i detta hänseende under senare tid, må först erinras om att i samband med det andra världskrigets utbrott en del av kollegiets arbetsuppgifter inordnades i den då erforderliga krisorganisationen för ärenden rörande näringslivet. I viss utsträckning togs kollegiets personal i anspråk för krisförvaltningen.

I fråga om större förändringar på kommerskollegiets ämbetsområde under senare tid märkes vidare, att kollegium tilldelats de centrala förvaltningsuppgifter, som avses i 1946 års lag om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet. För handläggning av dessa uppgifter — vilka består i dels fortlöpande registrering av förekommande avtal, som innebär en begränsning av konkurrensen, och dels undersökning i särskilda fall av konkurrensbegränsningar och dess verkningar — har kollegium försetts med en särskild byrå, monopolutredningsbyrån. I samband med 1953 års lagstiftning om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet erhöll kollegium viss personalförstärkning, främst avseende sistnämnda byrå.

Slutligen bör framhållas, att kommerskollegiets befattning med sjöfartsangelägenheterna numera upphört i enlighet med det beslut om inrättande av ett sjöfartsverk, som i fjol fattades av statsmakterna. Därvid har kollegiets sjöfartsbyrå, fartygsinspektionsbyrå och sjöfartssociala avdelning samt ett antal till andra byråer hörande befattningshavare överförts till sjöfartsstyrelsen.

Vid anmälan av kommerskollegiets anslagsfrågor för innevarande budgetår i propositionen nr 125 till 1955 års riksdag anförde min företrädare i ämbetet, att kollegium till följd av omläggning av viss annan statlig verksamhet kunde komma att erhålla ytterligare uppgifter. Därvid åsyftades främst frågan hur den verksamhet, som bedrivs av statens priskontrollnämnd samt av statens handels- och industrikommission, lämpligen borde handhas.

I fråga om priskontrollnämndens verksamhet erinrades om att utredning

hade påbörjats angående behovet av en fortsatt statlig priskontroll. Vid utredningen skulle övervägas bl. a. huruvida den prisreglerande verksamheten borde handhas av ett fristående organ eller om den lämpligen kunde anknytas exempelvis till monopolutredningsbyrån. Ifrågavarande utredning — 1954 års priskontrollutredning — har nu slutförts och dess betänkande har förut denna dag anmälts för Kungl. Maj:t. Därvid har beslutats bl. a. att för riksdagen skall framläggas förslag om inrättande av en statens pris- och kartellnämnd, vilken skall ombesörja erforderlig prisregistrering, prisanalys samt konsumentupplysning i prisfrågor ävensom en i vissa hänseenden utvidgad övervakning av konkurrensbegränsande företeelser inom näringslivet. Kommerskollegiets befattning med hithörande spörsmål skall enligt förslaget upphöra och den personal, som inom kollegium f. n. är sysselsatt därmed — i första hand tjänstemännen på monopolutredningsbyrån — överflyttas till pris- och kartellnämnden.

Vad härefter angår handels- och industrikommissionens verksamhet framhöll min företrädare i ämbetet, att kommissionens mera krisbetonade arbetsuppgifter under senare år minskat avsevärt och att en del av personalen kunnat indragas. Kommissionens övriga uppgifter — utredningar rörande varuutbytet med utlandet, frågor angående internationella organisationer, statistik m. m. — fick emellertid till avsevärd del anses vara av mera permanent natur. Då sistnämnda uppgifter hörde nära samman med kommerskollegiets verksamhet, syntes det finnas anledning överväga att framdeles anförtro dem åt kollegium.

Fortsatta överväganden rörande den sålunda antydda omorganisationsfrågan har nu föranlett kommerskollegium att framlägga förslag om att till kollegium överföra en del av handels- och industrikommissionens arbetsuppgifter. Förslaget står i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer för en dylik omorganisation som tidigare angivits. Den tilltänkta överflyttningen skall sålunda gälla den verksamhet, som ansetts bli bestående för framtiden. Häri ingår i första hand det utredningsarbete, som erfordras för förberedelser till förhandlingar och överenskommelser angående varuutbytet med andra länder och för Sveriges medverkan i internationella organisationer. Även kommissionens statistiska verksamhet, som i huvudsak avser försörjningsstatistik och inbegriper viss maskinell bearbetning, har befunnits vara behövlig på längre sikt och sålunda böra övertagas av kollegium. De mera krisbetonade arbetsuppgifter, som förutsätts skola stanna kvar hos kommissionen, utgöres av export- och importlicensgivningen samt handläggningen av frågor rörande försörjningen med bränslen på kortare sikt och angående byggnadstillstånd inom industrien. Likaledes har kommissionen även i fortsättningen ansetts böra tillhandahålla erforderligt arbetsbiträde åt den s. k. centralkommittén för produktivetsfrågor.

I anslutning till den föreslagna omorganisationen bör enligt kommerskollegiets mening inrättas ett handelspolitiskt råd, bestående av företrädare för näringslivets olika intressen och med kollegiets chef som ordförande.

Kommerskollegiets omorganisationsförslag har i princip tillstyrkts i det

övervägande flertalet av de remissyttranden, som avgivits i ärendet. Några remissinstanser har dock ansett att handels- och industrikommissionens samtliga arbetsuppgifter, således även de mera krisbetonade, bör övertagas av kollegium. Statistiska centralbyrån har påpekat att vissa fördelar kan vinnas om den inom kommissionen förekommande maskinella bearbetningen av statistiskt material anförtros åt centralbyråns maskincentral. I fråga om det handelspolitiska rådet har framkommit förslag som går ut på att rådet skall erhålla medbestämmanderätt vid de handelspolitiska ärendenas avgörande.

Det torde numera få anses ställt utom varje tvivel, att de arbetsuppgifter, vilka föreslås överflyttade från handels- och industrikommissionen till kommerskollegium, kommer att bestå under överskådlig tid. Förhållandena och utvecklingen på utrikeshandelns område ger starkt fog för uppfattningen, att det för upprätthållande av Sveriges normala handelsförbindelser med utlandet kommer att även på längre sikt krävas en jämförelsevis omfattande, fortlöpande utredningsverksamhet, knuten till den statliga förvaltningen. Det är med hänsyn härtill icke längre motiverat eller ens lämpligt att denna verksamhet, såsom för närvarande är fallet, är förlagd till ett organ, som tillkommit för behandling av mera krisbetonade uppgifter och som erhållit en härav betingad ställning och konstruktion i organisatoriskt avseende.

Enligt min mening talar sålunda övervägande skäl för att ifrågavarande verksamhet nu utbrytes från handels- och industrikommissionen och i stället anförtros åt ett ämbetsverk med fastare ställning inom statsförvaltningen. Någon tvekan synes därvid icke kunna råda om att kommerskollegium är den myndighet, som lämpligen bör övertaga de arbetsuppgifter, varom här är fråga. Kommerskollegium svarar redan för handläggningen av ärenden i allmänhet angående de näringsgrenar, som i första hand berörs av de handelspolitiska frågorna, nämligen handel, industri och bergshantering. I och med att kollegiets befattning med ärenden angående sjöfarten och konkurrensbegränsningar inom näringslivet upphört eller kommer att upphöra, kan ämbetsverkets verksamhet koncentreras till de centrala arbetsuppgifterna beträffande nyssnämnda näringsgrenar. Härvidlag innebär den föreslagna omorganisationen en värdefull komplettering av kollegiets resurser. Även ur rationaliseringssynpunkt synes ett genomförande av kollegiets förslag kunna medföra beaktansvärda fördelar.

Vad här anförts gäller jämväl den statistiska verksamhet, som f. n. bedrivs inom handels- och industrikommissionen. Denna verksamhet har ett intimt sammanhang med det utredningsarbete, varom förut talats, och bör därför överflyttas till kollegium samtidigt som utredningsverksamheten övertages av ämbetsverket. Härför talar också den omständigheten, att näringsstatistiken icke lämpligen bör på längre sikt vara uppdelad på olika organ. Vad angår den maskinella statistikbearbetning, som f. n. förekommer inom kommissionen, står vissa fördelar att vinna om denna övertages av statistiska centralbyråns maskincentral. Det bör emellertid framhållas, att alldeles särskilda anspråk måste ställas på möjligheterna att snabbt få fram er-

forderligt statistiskt material som underlag till handelsförhandlingar o. dyl.; det kan här bli fråga om att utföra erforderlig bearbetning med mycket kort varsel. Jag är icke övertygad om att dessa krav kan uppfyllas på ett tillfredsställande sätt, om maskinarbetet inordnas i större sammanhang, där hänsyn självfallet måste tagas till andra angelägna uppgifter, som till äventyrs är under behandling.

Beträffande frågan hur handels- och industrikommissionens mera krisbetonade uppgifter i fortsättningen lämpligen bör handhas har delade meningar gjort sig gällande. Å ena sidan har vid remissbehandlingen framförts vissa skäl, som talar för att även dessa uppgifter anförtros kommerskollegium. Därvid har bl. a. framhållits olägenheten av att den praktiska tillämpningen av gällande handelsöverenskommelser skiljes från det utredningsarbete, som ligger till grund för avtalen. Även organisatoriska skäl samt rationaliserings-synpunkter har ansetts motivera en lösning i nyss nämnd riktning. Å andra sidan har kollegium funnit kommissionens arbete med licensgivning och regleringsverksamhet i övrigt vara främmande för kollegiet och därför icke böra överflyttas till ämbetsverket. För egen del är jag icke beredd att nu taga ställning till här förevarande spörsmål. Jag har därför ansett mig i nuvarande läge böra förorda, att handels- och industrikommissionen tills vidare bibehålles såsom ett krisorgan med de uppgifter, som enligt kollegiets förslag förutsatts skola kvarstanna i kommissionen. Det bör emellertid understrykas, att jag icke därmed vill föregripa de ytterligare överväganden i hit hörande frågor, som otvivelaktigt är påkallade.

Av det nu anförda framgår, att jag i huvudsak biträder kommerskollegiets förslag att till ämbetsverket överflytta de arbetsuppgifter av mera permanent natur, vilka f. n. åvilas handels- och industrikommissionen. Vad angår de åtgärder av organisatorisk art, som erfordras i samband med en dylik överflyttning, har föreslagits att vid kollegium inrättas en särskild byrå för utredningsverksamheten samt att kollegiets statistiska byrå utvidgas för att kunna omhänderta kommissionens statistiska verksamhet. Mot detta förslag — som icke föranlett någon erinran vid ärendets remissbehandling — har jag i princip icke något att invända. Till de personal- och anslagsfrågor, som föranleds av förslaget, torde jag få återkomma i det följande.

Jag finner det välbetänkt att det i samband med den förordade omorganisationen inrättas ett handelspolitiskt råd under ordförandeskap av kommerskollegiets chef. Rådet bör, såsom kollegium avsett och som även framgår av benämningen, vara ett rådgivande organ och därvid främst ha till uppgift att bistå ämbetsverket med de upplysningar och synpunkter som ur näringslivets synpunkt kan ha betydelse för bedömningen och handläggningen av handelspolitiska frågor. Jag kan icke ansluta mig till den av vissa remissinstanser framförda uppfattningen att rådets ledamöter skall delta i avgörande beslut rörande dessa frågor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:tt att närmare pröva spörsmålet om rådets storlek, sammansättning och arbetsformer m. m.

Anslagsäskanden**Kommerskollegium****Kommerskollegium: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 555 700	2 664 201
1955/56 (statsliggaren s. 910)	2 231 900	
1956/57 (förslag)	2 744 300	

Yrkanden

Kommerskollegium (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 918 800 kronor.

	Ökning	Minskning
Nya tjänster:		
1. Utrikes- och utredningsbyrå		
a) 1 kommerseråd Ca 37	29 664	
1 förste byråsekreterare Ce 29	23 748	
1 amanuens i regl. befordringgång	17 784	
b) Utrikessektion		
1 byrådirektör Ce 31	23 748	
2 förste byråsekreterare Ce 27	45 552	
5 amanuenser i regl. befordringgång	93 744	
1 kontorist Ce 13	11 376	
1 kanslibitråde Ce 11	9 864	
c) Allmän utredningssektion		
1 byrådirektör Ce 31	23 748	
1 förste byråsekreterare Ce 27	20 736	
3 amanuenser i regl. befordringgång	59 196	
1 kansliskrivare Ce 15	12 252	
1 kanslibitråde Ce 11	10 560	
d) Gemensam personal		
1 kansliskrivare Ce 15	12 252	
2 kontorister Ce 13	22 344	
2 kanslibiträden Ce 11	21 120	
8 biträden i regl. befordringgång	72 852	
e) Vikariats- och övertidsersättningar	6 000	
f) Tillfällig personal samt sakkunniga	15 000	
2. Handelspolitiskt råd	6 000	
3. Statistiska byrån		
a) 1 byråchef Cg 37	29 664	
b) Sektion för kvartals- och lagerstatistik		
1 förste aktuarie Ce 27	22 776	
3 aktuarier (amanuenser i regl. befordringgång)	57 240	

	Ökning	Minskning
2 kontorister Ce 13	21 600	
3 kanslibiträden Ce 11	30 636	
6 biträden i regl. befordringsgång	55 452	
c) Sektion för hålkortsbearbetning m. m. (maskincentral)		
1 aktuarie Ce 25	17 784	
1 förste maskinoperatör Ce 17	11 796	
1 maskinoperatör Ce 13	10 560	
1 kanslibitråde Ce 11	10 560	
6 biträden i regl. befordringsgång	53 796	
d) Vikariats- och övertidsersättningar	6 000	
e) Tillfällig personal och sakkunniga	15 000	
4. <i>Expeditionsvaktpersonal</i>		
3 expeditionsvakter Ce 10	30 672	
5. <i>Elektriska byrån</i>		
a) 1 byrådirektör Ca 33	25 536	
b) 1 förste byråingenjör Ce 29	21 756	
6. <i>Monopolutredningsbyrån</i>		
a) 2 förste aktuarier Cg 29	43 512	
b) 1 förste aktuarie Cg 27 i utbyte mot en extra tjänsteman Cg 21	19 740	14 220
Lönegradsuppflyttningar:		
7. a) 1 förste byråsekreterare Ca 27—Ca 29	1 944	
b) 1 kamrerare Ca 25—Ca 27	2 016	
c) 1 kanslibitråde Ca 11 — kansliskrivare Ca 15 ..	1 692	
Ordinarie sättning:		
8. a) 1 förste kansliskrivare Ce 17—Ca 17	—	
b) 1 kansliskrivare Ce 15—Ca 15	—	
c) 2 kontorister Ce 13—Ca 13	—	
d) 3 kanslibiträden Ce 11—Ca 11	—	
e) 1 kontorsbiträde Ce 8—Ca 8	—	
Omräkning:		
9. a) Anslagsminskning i anledning av överflyttning av personal till sjöfartsstyrelsen		377 800
b) Minskade lönekostnader för hålkortsbearbetning		13 600
c) Löneklassändringar m. m.	27 072	
d) Rörligt tillägg	270 000	
	1 324 344	405 620
		+ 918 724

Motiv

Kommerskollegium erinrar om att fr. o. m. år 1956 kollegiets sjöfartsbyrå, fartygsinspektionsbyrå och sjöfartssociala avdelning överflyttats till sjö-

fartsstyrelsen. Därmed har kollegiets befattning med sjöfartsärenden, med undantag av sjöfartsstatistik, upphört.

Såsom framgår av vad tidigare anförts föreslår kollegium, att dess verksamhet fr. o. m. nästa budgetår utvidgas genom att de utredande och statistiska arbetsuppgifterna av mera varaktig natur, som f. n. handhas av statens handels- och industrikommission, överflyttas till kollegium. Därmed sammanhängande anslagsyrkanden är redovisade under punkterna 1—4.

Kollegiets verksamhet i övrigt förklaras i vissa hänseenden vara av sådan omfattning och beskaffenhet att förbättringar av personalbeståndet är påkallade. Därvid framhålles att kollegiets tidigare yrkanden om sådana förbättringar under senare år endast i mycket begränsad utsträckning bifallits. Samtidigt har behovet av en förstärkt organisation blivit allt större. Flertalet av de personalförstärkningar och lönegradsuppflyttningar m. m., som kollegium föreslår för budgetåret 1956/57, har redan tidigare begärts. I sitt förslag har kollegium inskränkt sig till de mest angelägna organisationsfrågorna. Dessa redovisas under punkterna 5—8.

1. Utrikes- och utredningsbyrån föreslås få i stort sett samma organisation, som kommissionens nuvarande utredningsbyrå. Den föreslagna personalstyrkan uppgår till 33 mot f. n. 36 tjänstemän. Förslaget innebär, att en befattning motsvarande förste byråsekreterare utbytes mot en byrådirektörsbefattning samt att en vakant amanuens tjänst och två biträdestjänster indrages.

Kollegium anser sig inte — med undantag för byråchefen — böra föreslå att personalen på den nya byrån ordinarie sättes. Erfarenheterna från den nya organisationen bör avvaktas, innan så sker. Denna ordning har tillämpats då monopolutredningsbyrån inrättades. De befattningshavare, som väntas bli överförda från kommissionen, bör i huvudsak tillhöra den lönegrad som motsvarar deras löneställning inom kommissionen och löneförhållandena i stort sett inte försämrats. I detta sammanhang erinras om att dessa tjänstemän enligt föreskrifterna för krisorganen har pensionsrätt på grund av sin tjänst vid kommissionen. Vidare fästes uppmärksamheten på att vissa av de befattningshavare, som kan väntas erhålla extra ordinarie anställning vid överflyttning till kollegium, innehar sådan anställning vid de statliga krisorganen.

1 a) Den nya byråns chef bör få den fasta anställning som en ordinarie tjänst innebär. Förste byråsekreteraren skall företräda sakkunskap i fråga om de internationella organisationerna på det ekonomiska området och bör direkt under byråchefen handlägga dithörande allmänna spörsmål. Han skall verkställa utredningar och upprätta förslag till yttranden i sådana frågor samt biträda byråchefen med samordning av de internationella ärendena inom byrån. På grund av arbetsuppgifternas art måste beträffande denna tjänsteman höga krav ställas på självständighet, initiativ, samordningsförmåga och sakkunskap. — Amanuensen skall biträda nyssnämnda byråsekreterare.

1 b) Chefen för utrikessektionen --- där frågor angående varuutbytet med

utlandet skall handläggas — bör få byrådirektörs ställning med hänsyn till angelägenheten av att till denna ansvarsfulla befattning erhålla kvalificerad person. — Tjänsterna som förste byråsekreterare och amanuenser är avsedda för befattningshavare som — envar för sin grupp av länder — närmast skall ansvara för utredningar, föredragningar m. m. — Biträdespersonalen skall uppgöra sammanställningar, kontingentlistor, föra kortregister m. m. Arbetsuppgifterna är till stor del sådana, som tidigare utförts av amanuenspersonal.

1 c) Allmänna utredningssektionen bör utöver de uppgifter, som f. n. åvilar motsvarande enhet inom kommissionen, handha bl. a. allmänt näringspolitiska eller i övrigt på kollegium ankommande utredningar, i den mån detta inte ankommer på annan byrå inom ämbetsverket. Den befattningshavare, som nu förestår angivna verksamhet på kommissionen, är placerad i lönegrad 29. Av samma skäl som anförts i fråga om motsvarande tjänst på utrikessektionen föreslås emellertid, att chefen för utredningssektionen erhåller byrådirektörs ställning. — Förste byråsekreteraren bör handha utredningar av kvalificerad art. — Amanuens tjänsterna är avsedda för självständiga utredningsuppdrag. — Arbetsfördelningen på sektionen bör bero på omständigheterna. En tjänsteman bör emellertid avdelas för beräkningar av utrikeshandelns allmänna utveckling. I övrigt bör en viss specialisering eftersträvas särskilt beträffande utredningar för olika tekniska kommittéer inom de internationella organisationerna. — Behovet av kvalificerad biträdespersonal för bl. a. sammanställningar och tabellarbete understrykes.

1 d) Kollegium finner det nödvändigt, att den nya utrikes- och utredningsbyrån får en för de båda sektionerna gemensam personal i olika lönegrader. Denna personal är avsedd för maskinskrivning, räknearbete, diarieföring, distribution, registrering och expedition samt för arkivering av det stora antal handlingar, ofta av hemlig natur, som kommer att handhas på byrån.

1 f) Möjlighet bör finnas att på byrån vid behov anställa tillfällig personal och att anlita experter för särskilda frågor.

2. Ledamöterna i det handelspolitiska rådet — vilkas antal förutom ordföranden föreslås uppgå till fjorton — bör för läs- och sammanträdesdagar åtnjuta ersättning motsvarande arvode jämlikt kommittékungörelsen. De bör därjämte utfå resekostnads- och traktamentsersättning enligt vanliga grunder.

3. Förslaget att överflytta handels- och industrikommissionens statistiska arbetsuppgifter till kollegium innebär, som tidigare angivits, att kollegiets statistiska byrå erhåller två nya avdelningar, nämligen en sektion för kvartals- och lagerstatistik samt en sektion för hålkortsbearbetning (maskincentralen). Sektionerna får i stort sett samma personaluppsättning som f. n. i kommissionen. Den sammanlagda personalen kommer att uppgå till 26 mot f. n. 29 tjänstemän. Jämfört med motsvarande organisation inom kommissionen innebär förslaget, att en förste kansliskrivartjänst och två biträdestjänster indrages samt att två kansliskrivartjänster utbytes mot befattningar som kontorister och en biträdestjänst ersättes med en kanslibi-

trädestjänst. Kollegium anser det emellertid ovisst om den föreslagna personalen blir tillfyllest. Härvid framhålles, att den ifrågasatta utvidgningen av lagerstatistiken försvårar bedömningen av den blivande arbetsbördan.

Beträffande anställningsformen och löneförhållandena i allmänhet för denna personal hänvisar kollegium till vad som framhållits rörande befattningshavare på utrikes- och utredningsbyrån.

3 a) Med hänsyn till de utökade arbetsuppgifterna på kollegiets statistiska byrå bör dennas ledning förstärkas med chefen för kommissionens statistiska verksamhet. Denne bör i första hand svara för kvartals- och lagerstatistiken. Ifrågavarande befattningshavare uppehåller en tjänst som extra ordinarie byråchef vid de statliga krisorganen och bör lämpligen — med bibehållande av denna tjänst — förordnas som byråchef i Cg 37. Det bör ankomma på kollegiets chef att närmare fördela arbetet mellan honom och chefen för statistiska byrån.

3 b) En av aktuarierna föreslås självständigt utföra bl. a. konsumtionsberäkningar samt värdesberäkningar angående lager, produktion och förbrukning. En aktuarie bör biträda vid statistiska utredningar i frågor rörande de internationella organisationerna. Denne tjänsteman bör även handha de årliga lagerundersökningarna inom verkstadsindustrien. — Kontoristerna avses skola mera självständigt utföra enklare undersökningar samt biträda med sammanställningar. — Kanslibitradena skall anförtros bl. a. självständiga granskningsuppgifter, upprättande av tabeller samt räknearbete.

3 c) Aktuarien torde — trots att akademiska meriter inte synes nödvändiga — placeras i lägst lönegrad 25. Hänsyn måste tas till denne befattningshavares självständiga ställning och ansvar samt till angelägenheten av att förvärva och behålla kvalificerad person. — Kanslibitradet avses skola vara arbetsledare för stansningsarbetet.

3 e) Även för den statistiska verksamheten bör tillfällig personal samt sakkunniga i särskilda frågor kunna anlitas.

4. Till följd av överflyttningen av verksamheten från handels- och industrikommissionen bör kollegiets expeditionsvaktspersonal förstärkas med tre tjänstemän.

5. Under erinran om kollegiets yrkanden i tidigare *petita* framhåller ämbetsverket, att en väsentlig förstärkning av elektriska byråns personal är erforderlig. Kollegium hänvisar därvid till att elkraftutredningen (SOU 1954:12) understrukit, att byråns verksamhet i stor utsträckning blir lidande av bristen på personal. I utlåtande över utredningens betänkande har kollegium framhållit bl. a., att en utökning av den tekniska personalen med en byrådirektör och en förste byråingenjör samt fyra lägre tjänstemän är erforderlig för att byråns nuvarande arbetsuppgifter skall kunna fullgöras på ett tillfredsställande sätt. Behovet av högt kvalificerad personal är enligt ämbetsverket mest trängande, varför i varje fall förstnämnda två tjänster bör inrättas.

Byrådirektörstjänsten erfordras främst för tillsynen över elektriska järn-

vägs-, spårvägs- och trådbussanläggningar. Detta kontrollarbete medhinner f. n. inte ens i sådan omfattning att alla nyanläggningar kan besiktigas, innan de tas i bruk. Den nye byrådirektören bör dessutom bereda viktigare ärenden angående säkerhetsföreskrifter och normer för elektriska anläggningar, provningsbestämmelser för elmateriel och andra materialtekniska frågor. Höga kompetenskrav måste uppställas för innehavaren av tjänsten, varför den bör placeras i Ca 33. — Förste byråingenjörstjänsten bör tills vidare upptagas endast på extra ordinarie stat.

Kollegium understryker, att den föreslagna personalökningen kan genomföras oberoende av på vilket sätt en ifrågasatt omorganisation av den statliga verksamheten på elkraftområdet kommer att ske.

6. Arbetsbördan på monopolutredningsbyrån har ökat avsevärt efter tillkomsten av näringsfrihetsrådet och ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor. Med nuvarande personal på byrån saknas möjlighet att inom rimlig tid verkställa de undersökningar, som erfordras för dessa båda organs verksamhet. Den föreslagna personalförstärkningen syftar till en effektivare arbetsfördelning inom byrån och möjliggör en ökning av antalet arbetsgrupper från f. n. fyra till sju.

7 a) Tjänsten är placerad på elektriska byrån. Yrkandet framfördes även i föregående års *petita* (prop. 125/1955, s. 3 och 5). Då chefen för elektriska byrån är ingenjör, vilar i många fall ansvaret för den juridiska handläggningen av byråns ärenden på ifrågavarande förste byråsekreterare. Samtliga motsvarande tjänster inom kollegium är placerade i lönegrad 29.

7 b) Yrkandet framfördes även i föregående års *petita* (prop. 125/1955, s. 3 och 5). Kollegium upprepar de skäl, som därvid anförts för lönegradsuppflyttning av kamrerartjänsten.

7 c) Tjänsten är placerad på elektriska byrån och innehavaren förestår byråns skrivpersonal. Kollegium framhåller, att kanslibiträdet har så ansvarsfulla och krävande arbetsuppgifter att en lönegradsuppflyttning är starkt motiverad. Denna befattningshavare handhar bl. a. byråns diarieföring, expediering, arkivering och kortregister. Hon ombesörjer vidare remittering av mer än ettusen koncessionsärenden om året till i medeltal fem olika remissinstanser.

8 a—b) Som skäl för ordinariesättning av kansliskrivartjänsterna anger kollegium bl. a. att antalet ordinarie biträdestjänster minskat genom överflyttningen av skrivpersonal till sjöfartsstyrelsen.

8 c) Dessa kontoristtjänster inrättades fr. o. m. den 1 juli 1952. Yrkandet framfördes i föregående års *petita* (prop. 125/1955, s. 3 och 5).

8 d) Förslag om ordinariesättning av ifrågavarande kanslibiträdestjänster har framförts flera gånger tidigare.

8 e) Yrkandet avser överförande på ordinarie stat enligt grunderna för den reglerade befordringsgången.

9 a) Denna anslagsminskning motsvarar det belopp, varmed kollegiets avlöningsanslag nedräknats till följd av att sjöfartsfrågorna från och med år 1956 överflyttats till sjöfartsstyrelsen.

9 b) Minskningen avser lönekostnader för hålkortsbearbetning, som verkstälts av handels- och industrikommissionens maskincentral.

Yttranden

I fråga om de förslag till inrättande av tjänster, som sammanhänger med överflyttning av vissa arbetsuppgifter från handels- och industrikommissionen till kommerskollegium, framhåller *statskontoret*, att löneuppflyttningar inte bör ifrågakomma i samband med överflyttningen. Förslaget att därvid en förste byråsekreterare i lönegrad 29 erhåller ställning som byrådirektör avstyrkes därför av statskontoret. Ämbetsverket kan heller inte förorda, att ytterligare en byråchefstjänst inrättas på statistiska byrån. Tjänsten bör inte placeras högre än i lönegrad 31 och det bör övervägas, om inte en befattning som förste aktuarie i lönegrad 29 är tillfyllest. Statskontoret avstyrker den föreslagna lönegradsplaceringen beträffande chefen för hålkortssektionen och ifrågasätter, om tjänsten inte bör hänföras till lönegrad 19. För befattningarna som förste maskinoperatör och som operatör kan ämbetsverket inte förorda högre lönegrader än 15 respektive 11. Vidare har statskontoret funnit, att det beträffande biträdespersonalen föreligger en gynnsammare proportion mellan antalet högre och lägre tjänster, än som i allmänhet förekommer inom statsförvaltningen. Det bör därför övervägas att begränsa antalet högre sådana befattningar och i motsvarande mån öka antalet tjänster i reglerad befordringsgång.

Statens lönenämnd finner de arbetsuppgifter, som avses för innehavaren av de föreslagna byrådirektörstjänsterna på den nya utrikes- och utredningsbyrån, inte motivera högre placering än i lönegrad 29. Nämnden anser vidare att två föreslagna kansliskrivartjänster i Ce 15 på denna byrå bör utbytas mot kontoristtjänster i lönegrad 13. Av de tre kontoristtjänster i Ce 13, som föreslås av kollegium, bör endast den på utrikessektionen placeras i denna lönegrad. För de två övriga förefaller placering som kanslibiträden i lönegrad 11 vara tillräcklig. I övrigt finner lönenämnden inte annan anledning till erinran beträffande de föreslagna tjänsterna på utrikes- och utredningsbyrån än att tjänsten som chef för byrån — liksom övriga tjänster av samma slag vid kollegium — åsättes benämningen byråchef. — I fråga om de föreslagna befattningarna på kollegiets statistiska byrå anser lönenämnden, att chefen för den nya sektionen och hans närmaste man bör erhålla den löneställning, som motsvarande befattningshavare inom övriga avdelningar på byrån har. Sålunda föreslår nämnden inrättande av en tjänst som förste aktuarie i lönegrad 29 i stället för en befattning i Cg 37 samt en aktuarietjänst i lönegrad 25 i stället för den begärda tjänsten i Ce 27. Lönenämnden anser vidare, att i stället för tjänsterna på hålkortsavdelningen som aktuarie i Ce 25 och som förste maskinoperatör i Ce 17 bör inrättas en byråassistenttjänst i lönegrad 23 respektive en tjänst som maskinoperatör i lönegrad 15.

Sveriges juristförbund anser, att en av de två föreslagna tjänsterna som förste byråsekreterare på utrikessektionen bör placeras i lönegrad Ce 29. Innehavaren av tjänsten bör fungera som ställföreträdande sektionschef.

I fråga om de yrkanden, som avser övriga byråer inom kommerskollegium, framhåller *statskontoret* beträffande de föreslagna nya tjänsterna som byrådirektör och som förste byråingenjör på elektriska byrån, att det undandrar sig ämbetsverkets säkra bedömande, i vilken omfattning en personalförstärkning är oundgängligen påkallad för redan befintliga arbetsuppgifter. Statskontoret föreställer sig emellertid, att de båda tjänsterna inte nu kan inrättas. Ämbetsverket kan inte tillstyrka, att mer än två befattningar som förste aktuarie på monopolutredningsbyrån inrättas, förslagsvis en i vardera 27 och 29 lönegraden. Förslagen till lönegradsuppflyttningar och ordinariesättningar biträder statskontoret endast vad angår biträdespersonal i befordringsgången.

Statens lönenämnd anser placering i lönegrad 31 vara tillfyllest för den föreslagna byrådirektörstjänsten på elektriska byrån. Nämnden avstyrker den begärda uppflyttningen till lönegrad Ca 29 av förste byråsekreterartjänsten på nämnda byrå. Ej heller den föreslagna förändringen av en kanslibiträddestjänst på elektriska byrån finner lönenämnden skäl tillstyrka. Därvid erinras emellertid om att nämnden tidigare förklarat sig inte vilja motsätta sig att sistnämnda befattning omvandlas till en kontoristtjänst i Ca 13. Lönenämnden avstyrker slutligen att kamrerartjänsten uppflyttas till lönegrad Ca 27.

Departementschefen

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat kommer att vid kommerskollegium inrättas en ny byrå för handläggning av det utredningsarbete, som f. n. ankommer på statens handels- och industrikommission. Vidare kommer kollegiets statistiska byrå att förstärkas i den utsträckning, som kan anses erforderlig för att övertaga kommissionens statistiska göromål.

Den nyinrättade byrån, som lämpligen bör benämnas *utredningsbyrån*, bör i enlighet med kommerskollegiets förslag stå under ledning av ett kommerseråd i Ca 37. Närmast under honom bör tjänstgöra en förste byråsekreterare för handläggning av allmänna frågor rörande internationella organisationer m. m. Med hänsyn till de kvalifikationer, som kräves av befattningshavaren, tillstyrker jag att denna placeras i Ce 29. Förslaget att inrätta en amanuensbefattning för arbetet med nyssnämnda frågor kan jag icke biträda.

Jag har inte något att erinra mot kollegiets förslag att den nya byrån uppdelas på två sektioner. Dessa synes böra benämnas utrikeshandelssektionen respektive allmänna utredningssektionen. Vad angår sektionscheferna kan jag endast beträffande sistnämnda sektion tillstyrka placering såsom byrådirektör i Ce 31; chefen för utrikeshandelssektionen finner jag i likhet med lönenämnden böra erhålla befattning såsom förste byråsekreterare i Ce 29.

Beträffande personalen i övrigt på utredningsbyrån tillstyrker jag, att två förste byråsekreterartjänster i lönegrad 27 inrättas på *utrikeshandelssektionen*. Emellertid bör endast en av dessa tjänster nu uppföras på extra ordinarie stat; den andra torde tills vidare placeras i Cg 27.

I fråga om de föreslagna fem amanuensbefattningarna i reglerad befordringsgång på nämnda sektion bör två upptagas på extra stat. Kollegiets förslag om inrättande på utrikeshandelssektionen av en kontoristtjänst och en kanslibiträdestjänst, båda icke-ordinarie, biträder jag. I likhet med kollegium föreslår jag, att på allmänna utredningssektionen inrättas en förste byråsekreterartjänst i Ce 27. Av de föreslagna tre amanuens tjänsterna på denna sektion torde endast två placeras i reglerad befordringsgång. Den tredje amanuens tjänsten bör uppföras på extra stat. I fråga om sektionens biträdespersonal har jag ingen erinran mot att en extra ordinarie kanslibiträdestjänst inrättas men anser mig i likhet med lönenämnden inte kunna tillstyrka den föreslagna kansliskrivartjänsten, vilken bör ersättas med en befattning som kontorist i Ce 13. Kollegiets förslag att den nya byrån utrustas med viss för dess båda sektioner gemensam biträdespersonal anser jag mig kunna tillstyrka i princip. I enlighet med lönenämndens förslag bör emellertid i stället för en föreslagen kansliskrivartjänst inrättas en befattning som kontorist i Ce 13. I övrigt föreslår jag, att den gemensamma biträdespersonalen skall utgöras av ytterligare en kontorist i Ce 13 (sekreterare åt verkschefen), två kanslibiträden i Ce 11 och sex biträden i reglerad befordringsgång.

För vikariats- och övertidsersättningar på utredningsbyrån beräknar jag ett belopp av 5 000 kronor. Jag delar kollegiets uppfattning att möjlighet bör finnas att på den nya byrån vid behov anställa tillfällig personal och att anlita sakkunniga för särskilda frågor. Medelsbehovet för dessa ändamål uppskattar jag till 10 000 kronor.

I enlighet med kollegiets förslag bör ledamöterna i det handelspolitiska rådet för läs- och sammanträdesdagar åtnjuta ersättning motsvarande arvode enligt kommittékungörelsen. Kostnaderna därför torde kunna beräknas till 6 000 kronor.

Vad härefter angår den föreslagna personalförstärkningen av kollegiets statistiska byrå anser jag mig inte kunna tillstyrka, att en särskild byråchefstjänst inrättas för de från handels- och industrikommissionen övertagna arbetsuppgifterna. Den förstärkning av statistiska byråns ledning, som erfordras för den sålunda utvidgade verksamheten, torde i stället kunna ske genom en dubbling tills vidare av chefskapet på byrån. Jag har ingen erinran mot att två särskilda sektioner inrättas för de nya uppgifterna, nämligen en sektion för kvartals- och lagerstatistik och en hålkortssektion. Föreståndaren för sektionen för kvartals- och lagerstatistik bör såsom kollegium föreslagit placeras som förste aktuarie i Ce 27. Vidare tillstyrker jag, att denna sektion utrustas med tre amanuenser i reglerad befordringsgång. I fråga om sektionens biträdespersonal kan jag inte förorda inrättande av mer än en kontoristtjänst i Ce 13, två kanslibiträdestjänster i Ce 11 och fyra biträdestjänster i reglerad befordringsgång. — I likhet med lönenämnden anser jag mig böra föreslå, att i stället för de föreslagna tjänsterna som aktuarie i Ce 25 och som förste maskinoperatör i Ce 17 på hålkortssektionen inrättas en

byråassistentbefattning i Ce 23 respektive en tjänst som maskinoperatör i Ce 15. Vidare ansluter jag mig till statskontorets uppfattning, att en ytterligare maskinoperatörstjänst bör placeras i lönegrad Ce 11. Kollegiets förslag beträffande biträdespersonal på hålkortssektionen anser jag mig emellertid kunna tillstyrka; på sektionen bör sålunda inrättas en kanslibitträdes-tjänst i Ce 11 och sex biträdestjänster i reglerad befordringsgång.

Medelsbehovet för vikariats- och övertidsersättningar i anledning av den föreslagna personalförstärkningen på statistiska byrån beräknar jag till 5 000 kronor. Jag kan inte förorda, att för denna byrå anvisas särskilda medel för tillfällig personal eller sakkunniga.

Såsom kollegium framhållit bör ämbetsverkets vaktpersonal förstärkas i samband med överflyttningen av arbetsuppgifter från handels- och industrikommissionen till kollegium. Jag är emellertid inte beredd tillstyrka att mer än två expeditionsvaktstjänster i Ce 10 inrättas av denna anledning.

Vid bifall till av mig i det föregående framlagda förslag om inrättande av en utredningsbyrå vid kommerskollegium samt om personalförstärkning av kollegiets statistiska byrå kommer kollegium att tillföras sammanlagt 52 nya tjänster, nämligen 1 kommerseråd i Ca 37, 1 byrådirektör i Ce 31, 2 förste byråsekreterare i Ce 29, 1 förste aktuarie i Ce 27, 2 förste byråsekreterare i Ce 27, 1 förste byråsekreterare i Cg 27, 1 amanuenser i reglerad befordringsgång, varav 3 på extra stat, 1 byråassistent i Ce 23, 1 maskinoperatör i Ce 15, 5 kontorister i Ce 13, 7 kanslibitråden i Ce 11, 1 maskinoperatör i Ce 11, 2 expeditionsvakter i Ce 10 samt 16 bitråden i reglerad befordringsgång. Nu angivna tjänster har, som framgår av vad förut anförts, med få undantag f. n. sin motsvarighet i befattningar inom handels- och industrikommissionen. Det finns därför anledning utgå ifrån att innehavarna av dessa befattningar inom kommissionen i stor utsträckning skall kunna överföras till motsvarande nya tjänster hos kommerskollegium. I fråga om de övergångsanordningar, som må påkallas vid förslaget genomförande, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta. Det bör i detta sammanhang inte möta hinder att i viss utsträckning jämkningar företages beträffande placeringen av befattningshavarna inom kollegiets olika byråer.

De förslag, som jag här framlagt om inrättande av nya tjänster m. m. vid kommerskollegium i samband med överflyttning av vissa arbetsuppgifter från handels- och industrikommissionen, kan beräknas medföra ett ökat medelsbehov för nästa budgetår av 796 000 kronor under kollegiets avlöningsanslag.

Med hänsyn till den i annat sammanhang föreslagna överflyttningen av de arbetsuppgifter, som f. n. handhas av kollegiets monopolutredningsbyrå, till statens pris- och kartellnämnd, vilken överflyttning skulle ske vid utgången av 1956, finner jag ej anledning att nu föreslå någon ändring beträffande personalen å sagda byrå.

Vad härefter angår kommerskollegiets övriga yrkanden under avlöningsanslaget finner jag det motiverat, att elektriska byrån erhåller viss personal-

förstärkning. I avvaktan på slutligt ställningstagande till elkraftutredningens förslag till omorganisation av den statliga verksamheten på elkraftsområdet kan jag emellertid endast tillstyrka att en byrådirektörstjänst inrättas på ifrågavarande byrå. Tjänsten bör avses för i huvudsak de arbetsuppgifter, som angivits av kollegium, och torde i enlighet med lönenämndens förslag placeras i lönegrad Ce 31. Innehavaren skall besitta civilingenjörskompetens. Tillkomsten av den nya tjänsten föranleder en kostnadsökning av 23 800 kronor. Jag biträder även förslaget om uppflyttning från 27 till 29 lönegraden av förste byråsekreterartjänsten på elektriska byrån. Härför erfordras en anslagshöjning med 1 900 kronor. Kollegiets övriga förslag angående lönegradsuppflyttningar anser jag mig icke kunna tillstyrka. Där emot vill jag förorda, att en förste kansliskrivartjänst på statistiska byrån, en kansliskrivartjänst på industribyrån och en kanslibiträdets tjänst fr. o. m. nästa budgetår överföres på ordinarie stat. Därjämte bör tre kontorsbiträden enligt grunderna för den reglerade befordringsgången erhålla ordinarie anställning. För detta ändamål finns tre tjänster i lönegrad Ca 8 disponibla. Antalet dylika tjänster i personalförteckningen behöver därför inte utökas. Kollegiets förslag till ordinariesättning i övrigt kan jag inte tillstyrka.

Såsom jag angivit i det föregående kommer — vid bifall till förslaget om inrättande av pris- och kartellnämnden — kollegiets monopolutredningsbyrå och avdelning för analys av pris- och marknadsförhållanden att kunna avvecklas fr. o. m. den 1 januari 1957. Till följd därav bör vid anslagsberäkningen hänsyn tagas till kostnaderna vid nämnda byrå och avdelning under endast ett halvt år. Sålunda beräknar jag, att medelsbehovet under kollegiets avlöningsanslag kan minskas med $\left(\frac{417\,000}{2} =\right)$ 208 500 kronor. Av detta belopp hänför sig $\left(\frac{31\,600}{2} =\right)$ 15 800 kronor till avlöningar till ordinarie tjänstemän, $\left(\frac{357\,000}{2} =\right)$ 178 500 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och $\left(\frac{28\,400}{2} =\right)$ 14 200 kronor till rörligt tillägg. — Vidare bör avlöningsanslaget, i enlighet med kollegiets förslag, minskas med 377 800 kronor i anledning av överflyttning av viss personal till sjöfartsstyrelsen samt med 13 600 kronor för hålkortsbearbetning.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att kommerskollegium för nationalbudgetarbetet årligen företager statistiska undersökningar rörande kapitalinvesteringar inom samfärdseln. Kostnaderna för dessa undersökningar har hittills bestritts från anslag under sjunde huvudtiteln. Jag föreslår, att kostnaderna härför fr. o. m. nästa budgetår bestrides från kollegiets avlönings- och omkostnadsanslag. Under avlöningsanslaget torde för nämnda ändamål beräknas ett ytterligare medelsbehov av 2 400 kronor.

Avlöningsanslaget bör vidare höjas med 27 100 kronor för löneklassändringar m. m. Ökningen av anslagsposten till rörligt tillägg i anledning av

1955 års allmänna lönehöjning för statstjänstemän beräknar jag till 261 100 kronor.

I anledning av vad sålunda föreslagits bör avlöningsanslaget för nästa budgetår uppräknas med (796 000 + 23 800 + 1 900 — 208 500 — 377 800 — 13 600 + 2 400 + 27 100 + 261 100 =) 512 400 kronor till 2 744 300 kronor.

Kommerskollegiets avlöningsanslag beräknas sålunda:
 avlöningar till ordinarie tjänstemän 917 400 (— 129 100) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 7 500 (+ 6 000) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 280 600 (+ 276 200) kronor;
 örligt tillägg 538 800 (+ 359 300) kronor.

Avlöningsanslaget bestämes alltså till (917 400 + 7 500 + 1 280 600 + 538 800 =) 2 744 300 (+ 512 400) kronor.

Vad angår personalförteckningen för kommerskollegium förordar jag att alla chefer för byråer i fortsättningen benämnas kommerseråd samt att tjänsten som hemslöjdskonsulent lämpligen måtte benämnas förste hemslöjdskonsulent. Vidare bör en vakant byrådirektörstjänst på extra ordinarie stat utgå ur förteckningen. Vid bifall därtill och till de förslag, som jag framlagt i det föregående, bör i kollegiets personalförteckning från och med den 1 juli 1956 uppföras följande tjänster.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat	
1 generaldirektör	Cp 19
7 kommerseråd	Ca 37
2 byrådirektörer	Ca 31
3 förste aktuarier	Ca 29
2 förste byråingenjörer	Ca 29
4 förste byråsekreterare	Ca 29
1 redaktör	Ca 29
1 förste byråsekreterare	Ca 27
3 aktuarier	Ca 25
1 kamrerare	Ca 25
1 kontorsskrivare	Ca 19
3 förste kansliskrivare	Ca 17
3 kansliskrivare	Ca 15
4 kontorister	Ca 13
1 förste expeditionsvakt	Ca 12
10 kanslibiträden	Ca 11
3 expeditionsvakter	Ca 10
33 kontorsbiträden	Ca 8
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än	
4 byrådirektörer	Ce 31
3 förste aktuarier	Ce 29

3 förste byråsekreterare	Ce 29
3 förste aktuarier	Ce 27
2 förste byråingenjörer	Ce 27
3 förste byråsekreterare	Ce 27
1 förste hemslöjdskonsulent	Ce 27
Tjänsteman å övergångsstat	
1 kommerseråd	Ca 37

Antalet tjänster i lönegrad Ca 8 torde få bli beroende av i vilken mån grunderna för reglerad befordringsgång kan bli tillämpliga på de nyinrättade kontorsbiträdestjänsterna vid kollegium.

Vidare bör i anledning av förslaget om inrättande den 1 januari 1957 av pris- och kartellnämnden fr. o. m. nämnda tidpunkt följande tjänster — som nu är placerade på monopolutredningsbyrån samt på avdelningen för analys av pris- och marknadsförhållanden — avföras från kollegiets personalförteckning, nämligen 1 kommerseråd i Ca 37, 1 expeditionsvakt i Ca 10, 2 byrådirektörer i Ce 31, 3 förste aktuarier i Ce 29, 1 förste byråsekreterare i Ce 29 och 2 förste aktuarier i Ce 27. Dessutom bör samtidigt följande befattningar på nämnda byrå och avdelning indragas, nämligen 7 amanuenser i reglerad befordringsgång, 1 kontorist i Ce 13, 1 kanslibitråde i Ce 11 och 4 biträden i reglerad befordringsgång samt 5 extra befattningshavare. Kommerskollegiets personalstyrka kommer därigenom att minska med 28 befattningshavare.

Kommerskollegium: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	432 300	487 960
1955/56 (statsliggaren s. 912)	419 800	
1956/57 (förslag)	562 900	

Y r k a n d e n

Kommerskollegium (skr. 31/8 med PM 30/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 199 400 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1954/55	Omkostnads- stat 1955/56	Kollegiets förslag 1956/57
1. Sjukvård m. m.	17 840	18 600	23 700 (+ 5 100)
2. Reseersättningar	41 910	28 300	22 600 (— 5 700)
3. Expenser:			
a) Bränsle, lyse och vatten..	41 231	26 200	33 400 (+ 7 200)
Övriga expenser:			
b) För eget behov	194 786	182 700	382 500 (+199 800)
c) För annat än eget behov			
(blankettryck)	6 855	12 500	— (— 12 500)
4. Publikationstryck	206 989	170 000	177 000 (+ 7 000)
			(+ 200 900)

Nettoinkomst
1954/55

5. Särskilda uppbördsmedel:

Försäljningsmedel för sjömans-

rullor och publikationer ..	21 651	18 500	20 000	(— 1 500)
				(+199 400)

M o t i v

Kommerskollegiets förslag innebär, att omkostnadsanslaget nedräknas med 55 500 kronor, avseende kostnader för de byråer m. m. som avvecklats i samband med att sjöfartsärendena övertagits av sjöfartsstyrelsen. Å andra sidan medför den föreslagna överflyttningen av vissa arbetsuppgifter från handels- och industrikommissionen till kollegium en ökning av medelsbehovet med 225 000 kronor. Vidare föranleder de begärda personalförstärkningarna för kollegiets nuvarande organisation samt vissa kostnadsstegringar i övrigt ökade utgifter med 29 900 kronor.

1. Kostnaderna för sjukvård m. m. beräknas öka med 8 000 kronor genom överflyttningen från kommissionen. Samtidigt minskas medelsbehovet med 2 900 kronor till följd av att sjöfartsärendena bortfallit.

2. Den erforderliga höjningen av posten till reseersättningar uppskattas till 1 500 kronor för personalförstärkningen på elektriska byrån, till 2 000 kronor för utökningen av monopolutredningsbyrån och till 2 000 kronor för överflyttningen från kommissionen. Samtidigt minskar posten med 11 200 kronor, avseende sjöfartsärendena.

3 a) Till följd av utvidgning av kollegiets lokaler och överflyttningen från kommissionen beräknas delposten till bränsle, lyse och vatten böra höjas med 11 000 kronor. Å andra sidan minskar medelsbehovet med 3 800 kronor, avseende sjöfartsärenden.

3 b) Delposten till övriga expenser för eget behov beräknas böra höjas med 205 000 kronor för kostnader, som uppstår vid överflyttning av vissa arbetsuppgifter från kommissionen. Av dessa nytillkommande kostnader hänför sig 95 000 kronor till maskinhyror och inköp av utensilier m. m., avseende hålkortsbearbetning, 43 000 kronor till telefon-, telegram- och liknande utgifter, 41 000 kronor till blanketter, kuvert och annan skrivmateriel, 16 000 kronor till städning och renhållning, 6 000 kronor till bokinköp och bindning av böcker samt 4 000 kronor till inköp och underhåll av möbler m. m.

För kollegiets verksamhet i övrigt föreslås, att delposten uppräknas med 3 600 kronor för kostnader i anledning av den föreslagna personalförstärkningen på elektriska byrån och monopolutredningsbyrån. Vidare medför 1955 års kollektivavtal för städpersonal en fördyring med 5 600 kronor. Tryckningskostnaderna har enligt kollegium höjts med ca tio procent, vilket beräknas medföra en utgiftsökning av 2 000 kronor. Kostnaderna för telefon och telegram m. m. har sedan flera år stigit till följd av ökade abonnemangsavgifter m. m. utan att härför avsedd medelsanvisning uppräknats. För detta ändamål föreslås därför en höjning med 4 000 kronor. Kollegium anser vidare en ökning med 2 000 kronor nödvändig för ytterligare anskaffning av bl. a. statistiska och nationalekonomiska böcker och tidskrifter.

Beträffande överflyttningen av arbetsuppgifter från kommissionen förutsätter kollegium att möbler, maskiner och andra inventarier, som f. n. disponeras för denna verksamhet, får utan kostnad övertagas av kollegium. Däremot erfordras i anledning av den föreslagna personalförstärkningen på elektriska byrån och monopolutredningsbyrån ett engångsbelopp för anskaffning av möbler och andra inventarier samt till inträdesavgifter för telefoner. Detta belopp uppskattas till 8 000 kronor.

Det ökade medelsbehovet i fråga om övriga expenser för eget behov uppgår sålunda enligt kollegiets förslag till 230 200 kronor. Å andra sidan kommer överföringen av kommissionens hålkortsavdelning att sänka kostnaderna med 5 300 kronor. Dessutom föranleder bortfallet av sjöfartsärendena en minskning med 25 100 kronor.

3 c) Delposten till övriga expenser för annat än eget behov har avsett kostnader för blanketryck rörande sjöfarten. Då denna verksamhet nu övertagits av sjöfartsstyrelsen, kan posten helt utgå.

4. Kommerskollegium framhåller, att balansen i fråga om tryckning och publicering av årsberättelserna Handel, Sjöfart, Industri och Bergshantering beräknas vara inarbetad under innevarande budgetår. Av kollegiets petita-skrivelse framgår vidare i huvudsak följande. Bortsett från utgifter för inarbetning av balansen beräknas de reguljära tryckningskostnaderna för kollegiets samtliga publikationer under budgetåret 1954/55 uppgå till sammanlagt ca 156 300 kronor. Av detta belopp hänför sig i runda tal till berättelserna Handel 36 400, Sjöfart 8 600, Industri 10 300 och Bergshantering 4 000, till månadspublikationerna Kommersiella meddelanden 44 100, Ekonomisk översikt 8 600, Månadsstatistik över handeln 25 800, till publikationen Kartellregistret 17 000 samt till kollegiets författningssamling 1 500 kronor. I sin medelsberäkning för budgetåret 1956/57 uppskattar kollegium den allmänna fördyringen av tryckningskostnaderna till ca tio procent. Beträffande årsberättelserna räknar ämbetsverket vidare med en viss utökning, delvis avseende tabeller som enligt tidigare års praxis endast publiceras med vissa års mellanrum. Det ytterligare medelsbehovet för detta ändamål synes uppgå till 3 600 kronor. Tryckningskostnaderna för publikationen Kartellregistret — som numera benämns Näringsfrihetsfrågor — beräknas stiga med 1 500 kronor.

5. Denna inkomstpost kommer att minska med 1 000 kronor till följd av att kollegium inte längre handhar försäljningen av sjömansrullor. Samtidigt beräknas emellertid inkomsterna av publikationer att öka med 2 500 kronor.

Y t t r a n d e

Statskontoret framhåller, att den senaste fördyringen av tryckningskostnader bör uppskattas till åtta procent.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att anslagsposten till sjukvård m. m. uppräknas med 5 100 kronor. För reseersättningar kan jag inte förorda större höjning i anledning

av utvidgad verksamhet än med 2 000 kronor; då posten samtidigt skall minskas till följd av att sjöfartsärendena inte längre handlägges inom kollegium, kan posten nedräknas med 9 200 kronor. Den föreslagna ökningen av delposten till bränsle, lyse och vatten kan jag tillstyrka. Med hänsyn till belastningen vill jag emellertid förordna en ytterligare uppräknig. Sålunda torde delposten höjas med sammanlagt 13 800 kronor. Beträffande övriga expenser för eget behov är jag inte beredd tillstyrka större nettoökning än 170 100 kronor. Av detta belopp hänför sig 500 kronor till expenser för de statistiska undersökningar rörande investeringar inom samfärdseln, vilka berörts i det föregående. Vid beräkningen av beloppet i övrigt har hänsyn tagits till bl. a. att den av kollegium föreslagna personalförstärkningen inte genomföres till alla delar. Den nuvarande delposten till övriga expenser för annat än eget behov å 12 500 kronor kan i enlighet med kollegiets förslag helt utgå fr. o. m. nästa budgetår. För publikationstryck kan jag inte förordna större höjning än med 4 000 kronor. Därvid har i enlighet med statskontorets uttalande fördyringen av tryckningskostnaderna beräknats till endast åtta procent.

I detta sammanhang vill jag förordna, att — i samband med överflyttning av arbetsuppgifter från handels- och industrikommissionen till kommerskollegium — möbler, maskiner och andra inventarier, som nu disponeras för denna verksamhet, utan kostnad får övertagas av kollegium.

Även i fråga om kollegiets omkostnadsanslag föranleder de i propositionen om pris- och kartellnämnden framlagda förslagen minskning av medelsbehovet. Sålunda beräknar jag, att avvecklingen fr. o. m. den 1 januari 1957 av monopolutredningsbyrån samt avdelningen för analys av pris- och marknadsförhållanden medför en sammanlagd anslagsminskning med 26 700 kronor. Av detta belopp hänför sig till sjukvård m. m. 1 100 kronor, till reseersättningar 3 000 kronor, till bränsle, lyse och vatten 2 100 kronor, till övriga expenser 12 000 kronor samt till publikationstryck 8 500 kronor. I samband med överflyttningen av hithörande arbetsuppgifter till pris- och kartellnämnden skall denna myndighet även övertaga uppgiften att trycka och utgiva publikationen Näringsfrihetsfrågor.

Kollegiets beräkning av särskilda uppbördsmedel godtager jag. Denna inkomstpost torde sålunda komma att öka med 1 500 kronor.

Omkostnadsanslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med $(419\,800 + 5\,100 - 9\,200 + 13\,800 + 170\,100 - 12\,500 + 4\,000 - 26\,700 - 1\,500 =) 562\,900 (+ 143\,100)$ kronor.

Statens handels- och industrikommission**Statens handels- och industrikommission: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	3 000 000	2 606 260
1955/56 (statsliggaren s. 955) ..	2 000 000	
1956/57 (förslag)	1 000 000	

Y r k a n d e

Statens handels- och industrikommission (skr. med VPM 30/8 1955) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 000 000 kronor.

M o t i v

Kommissionen utgår från att dess utredande och statistiska arbetsuppgifter från och med budgetåret 1956/57 överflyttas till kommerskollegium samt att i huvudsak endast den mera krisbetonade verksamheten kvarliggjer hos kommissionen. Beträffande gränsdragningen mellan kollegiets och kommissionens arbetsområden hänvisas till den av kanslichefen Y. Ericsson uppräntade promemorian, för vilken i det föregående lämnats en redogörelse såvitt den avser kollegiets framtida organisation.

Av *promemorian* — i vad den avser handels- och industrikommissionens organisation — framgår till en början, att arbetsmängden och därmed personalbehovet inom kommissionen undan för undan minskat. Sålunda uppgick personalen före sammanslagningen år 1950 mellan dåvarande handelskommissionen och industrikommissionen till ca 900 befattningshavare. Enligt läget hösten 1955 utgjordes personalen — bortsett från långtidslediga och från tjänstemän under uppsägning — av ca 140 befattningshavare. Av dessa är 60 sysselsatta med utredningar och statistiskt arbete. På utrikeshandelsbyrån, som handhar frågor i samband med regleringen av import och export, finns 40 anställda. 10 befattningshavare arbetar med bränsle-, byggnadsinvesterings- eller andra speciella uppgifter; 10 tjänstemän handhar administrativa, juridiska, organisatoriska m. fl. ärenden och 20 befattningshavare är att hänföra till expeditivvakts-, telefonist- och liknande personal. Därtill kommer särskilt anlitade experter på vissa områden. Överflyttas de utredande och statistiska arbetsuppgifterna till kommerskollegium synes personalen inte behöva överstiga ett 60-tal tjänstemän.

Om den föreslagna överflyttningen till kollegium genomföres och ett handelspolitiskt råd inrättas i anslutning till detta ämbetsverk, synes det inte erforderligt att utnyttja kommissionens plenum som instans vid förberedande av handelsförhandlingar. I det sammanhanget framhålls, att kommissionens arbetsutskott i löpande ärenden men även i andra frågor visat sig ändamålsenligt och tillräckligt. Arbetsutskottet består f. n. av ordföranden, vice ordföranden och tre ledamöter. Det anses lämpligt, att kommissionens plenum efter den ifrågasatta omorganisationen begränsas till ungefärligen detta antal medlemmar.

Slutligen framhålles, att medelsbehovet för kvarstående delar av kommissionen endast uppskattningsvis kan anges. Vid anslagsberäkningen torde förutsättas, att licensgivningen får ungefär motsvarande omfattning som f. n. Med denna utgångspunkt bör för budgetåret 1956/57 upptagas ett avlösningsanslag av 1 000 000 kronor och ett omkostnadsanslag av 125 000 kronor.

Statens handels- och industrikommission tillstyrker de förslag som sålunda framlagts i promemorian.

I detta sammanhang torde få anmälas, att *handelstjänstemannaförbundet* i skrivelse den 24 november 1955 hemställt, att fastare anställningsformer tillskapas för de tjänstemän, som kommer att kvarstanna inom handels- och industrikommissionen. I detta syfte bör enligt förbundet ett lämpligt antal extra ordinarie tjänster inrättas.

Yttranden

Sveriges grossistförbund har i princip intet att erinra mot den föreslagna begränsningen av kommissionens plenum. Förbundet anser det emellertid angeläget, att de centrala import- och exportorganisationerna blir representerade där. Detta önskemål uttalas också av *Sveriges allmänna exportför- ening*.

Kommerskollegium finner, i anledning av handelstjänstemannaförbundets framställning, skäl tillstyrka, att lämpliga åtgärder vidtages för att såvitt möjligt bereda de kvarvarande tjänstemännen vid kommissionen större trygghet i anställningen. *Handels- och industrikommissionen* finner det angeläget, att kommissionens personal får den behandling, som i allmänhet kan påräknas av befattningshavare med motsvarande tjänstetid hos staten. Vid minskning av arbetsuppgifterna för tjänstemännen vid kommissionen bör dessa beredas arbete hos andra institutioner. Kommissionen har ingen erinran mot att ett lämpligt antal extra ordinarie tjänster inrättas för dess tjänstemän. *Statskontoret* anser däremot att framställningen icke bör föranleda någon åtgärd.

Departementschefen

Enligt de i det föregående framlagda förslagen skall de arbetsuppgifter av mera permanent natur, som f. n. handhas av handels- och industrikommissionen, fr. o. m. nästa budgetår överflyttas till kollegium. Vid ett genomförande av detta förslag kommer verksamheten inom kommissionen att omfatta uppgifter av huvudsakligen krisbetonad karaktär. Hit hör främst licensgivningen i samband med import- och exportregleringarna, frågor angående bränsleförsörjningen på kortare sikt samt spörsmål, som sammanhänger med byggnadstillstånd åt industrien. Därtill kommer vissa sekretärargöromål m. m. för centralkommittén för produktivitetsfrågor.

Med hänsyn till den väsentliga begränsning av verksamhetsområdet, som sålunda avses böra ske, torde kommissionens plenum kunna minskas. Mot kommissionens förslag i detta hänseende har jag icke något att erinra. Plenum torde alltså i enlighet med förslaget få ungefärligen samma storlek

som det nuvarande arbetsutskottet, nämligen utom ordföranden och vice ordföranden tre ledamöter. Det får ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta om sammansättningen av plenum.

I fråga om de tjänstemän, som kommer att kvarstanna inom kommissionen, har handelstjänstemannaförbundet hemställt, att dessa måtte beredas tryggare anställningsformer. Jag kan emellertid icke tillstyrka, att ytterligare extra ordinarie tjänster i krisförvaltningen inrättas.

Mot den av handels- och industrikommissionen tillstyrkta beräkningen av avlöningsanslaget för nästa budgetår, vilken innebär en nedräkning med 1 000 000 kronor har jag icke något att erinra. Nämda anslag torde i enlighet härmed böra uppföras med 1 000 000 kronor.

Statens handels- och industrikommission: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	500 000	371 393
1955/56 (statsliggaren s. 957)	350 000	
1956/57 (förslag)	125 000	

Statens handels- och industrikommission (skr. med VPM 30/8 1955) hemställer, att anslaget uppföres med 125 000 kronor. Kommissionen åberopar därvid de förslag, som framlagts i den i det föregående berörda promemorian.

Departementschefen

I enlighet med handels- och industrikommissionens förslag torde omkostnadsanslaget till kommissionen för nästa budgetår böra uppföras med 125 000 kronor, vilket innebär en nedräkning med 225 000 kronor.

Hemställan

Under åberopande av vad jag sålunda i olika hänseenden anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. godkänna det av mig framlagda förslaget om överflyttning av vissa arbetsuppgifter från statens handels- och industrikommission till kommerskollegium;

II. bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med i det föregående framlagda förslag, *dels* fastställa personalförteckning för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare under tiden 1 juli—31 december 1956, *dels ock* i personalförteckningen vidtagna ändringar att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1957;

III. godkänna följande avlöningsstat för kommerskollegium, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	917 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 280 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	538 800
	<hr/>
	Summa kronor 2 744 300

IV. för budgetåret 1956/57 under tionde huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa till

- a) *Kommerskollegium: Avlöningar* 2 744 300 kronor;
- b) *Kommerskollegium: Omkostnader* 562 900 kronor;
- c) *Statens handels- och industrikommission: Avlöningar* 1 000 000 kronor;
- d) *Statens handels- och industrikommission: Omkostnader* 125 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter (biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bo Gejrot